

ROMEINEN

2:11-2:29

Paulus laat zien dat het bezit van de wet
Joden niet beter maakt dan heidenen, en dat
ware besnijdenis een zaak van het hart is

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/romeinen/2-11-2-29

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Hebben Joden voordeel, maar zijn ze beter?	3 min	4
2	Eerst de Jood, dan de Griek: geen partijdigheid	2 min	5
3	De betekenis van 'aanzien des persoons'	3 min	6
4	Vers 12 en de tussenzin van vers 13-15	2 min	7
5	Zonder wet zondigen: het voorbeeld van Kapernaüm	3 min	9
6	Hoorders versus doeners van de wet	3 min	10
7	Heidenen die van nature de wet doen	3 min	12
8	De wet in het hart: Ron Smith en Hawaï	4 min	13
9	Eenheid tussen Joodse en heidense christenen	4 min	15
10	Het geweten: begrip van goed en kwaad	5 min	17
11	De Jood als leraar van blinden en onwetenden	2 min	19
12	Jesaja en de smaad over Gods naam	3 min	20
13	Hypocrisie en het voorbeeld van Jimmy Swaggart	4 min	21
14	Retorische vragen: steelt u, pleegt u overspel?	3 min	22

15	Het verhaal van de tempelroof in Rome	2 min	24
16	Groepsschuld, niet individuele schuld	3 min	25
17	Besnijdenis heeft alleen nut bij de wet	3 min	26
18	De onbesnedene die de wet vervult	4 min	28
19	De wet vervullen is de naaste liefhebben	4 min	29
20	Joods zijn is geen uiterlijke zaak	2 min	31
21	Galaten 3 en het ware Israël van God	3 min	32
22	Jood betekent lof, niet uiterlijk vertoon	2 min	34
23	Slot: vooruitblik naar Romeinen 3	1 min	35
	Om verder te lezen		36

1

Hebben Joden voordeel, maar zijn ze beter?

De vorige keer zijn we gebleven bij Romeinen 2:10, waar Paulus zei dat God iedereen naar dezelfde maatstaf zal oordelen, of ze nu Jood zijn of heiden. Dat lijkt ons, die geen Joden zijn, een vanzelfsprekendheid. Het zou zelfs een christelijke Jood van vandaag een vanzelfsprekendheid kunnen lijken. Maar destijds was de houding van de Joden niet helemaal hetzelfde. En een deel van de reden was dat de heidenen, over het algemeen — op die enkelen na die in die vroege periode christen waren geworden — een zeer verdorven volk waren. Zeer immoreel. Schaamteloos immoreel. Afgodisch. En ze trotseerden de wetten van God zozeer — deels omdat ze de wetten van God niet kenden — dat de Joden hen gewoon zagen als een verachtelijk ras, bijna onmenselijk, bijna als menselijk ongedierte. En de Jood zat in een andere klasse, omdat hij de wet had. Het kenmerk van het hebben van de wet was dat ze besneden waren. Ze behoorden tot het besneden ras aan wie de wet van God gegeven was. En omdat hun de wet van God gegeven was, dachten ze dat dit hen automatisch vele treden boven de heidenen plaatste in Gods achting.

Wat Paulus nu gaat aantonen — zoals we in hoofdstuk 3 al zagen, toen we in een eerdere lezing vooruitblikten — is dit: hij gaat zeggen, hebben wij Joden enig voordeel? Ja, dat hebben we. Zijn we betere mensen dan de heidenen? Nee, dat zijn we niet. Voordelen hebben is niet hetzelfde als beter zijn. En dit hoofdstuk laat dat heel duidelijk zien. Want het staat buiten kijf dat de Joden grotere voordelen hebben gehad dan de heidenen als het gaat om openbaring van God en de gelegenheid om geestelijk en goed te zijn. Maar Paulus wijst erop dat Joden niet per se betere mensen zijn. Ze kunnen net zo slecht zijn als welke heiden dan ook. Het zijn gewoon mensen. Besneden zijn verandert niets aan het feit dat je een mens bent en een zondaar. En dat is aangetoond in de geschiedenis van de Joden, net zoals het is aangetoond in de geschiedenis van de heidenen. Dat is wat Paulus heeft gezegd.

En hij zegt dat ze niet moeten denken dat ze, als ze dezelfde zonden doen als de heidenen, op de een of andere manier aan het oordeel van God zullen ontkomen, terwijl ze verwachten dat de heidenen veroordeeld zullen worden. Hij zegt dat God

iedereen zal vergelden naar zijn daden, niet naar zijn ras. Naar zijn daden. En hij zegt: wie de juiste dingen najaagt — dus glorie, eer en onsterfelijkheid zoekt, ofwel Gods doelen nastreeft in plaats van zelfzuchtige doelen — die zal behouden worden, of het nu een Jood is of een heiden. Wie niet de juiste dingen najaagt, maar zelfzuchtig is, zoals hij het noemde, zal veroordeeld worden tot verdrukking en benauwdheid, zei hij. En dat geldt evengoed voor Joden als voor heidenen.

2

Eerst de Jood, dan de Griek: geen partijdigheid

Want hij concludeert in vers 11:

Want er is geen aanzien des persoons bij God.

ROMEINEN 2:11

Nogmaals, ik noemde al dat in de verzen 9 en 10 beide verzen eindigen met de woorden:

Verdrukking en benauwdheid zullen komen over de ziel van ieder mens die het kwade teweegbrengt, eerst over de Jood, en ook over de Griek, maar heerlijkheid en eer en vrede over ieder die het goede werkt, eerst over de Jood, en ook over de Griek.

ROMEINEN 2:9-10

Maar door te zeggen dat er geen partijdigheid bij God is, zegt hij eigenlijk: doordat ik laat zien dat het eerst de Jood is, en ook de Griek, wijs ik erop dat er geen partijdigheid is.

Wanneer wij horen 'eerst de Jood, dan de heiden', of 'als laatste', of 'als tweede', of 'daarna', dan klinkt dat alsof God de Joden een speciale status geeft. Hij zet hen voorop en ons erna. Welnu, als dat zo was, zou hij niet afsluiten met de woorden:

want er is geen aanzien des persoons want dat zou juist een demonstratie van partijdigheid zijn. Hij zegt niet dat de Jood eerst komt in de zin dat de Jood Gods favoriet is. Hij zegt alleen dat de Joden deze dingen chronologisch eerder hebben

meegemaakt dan de heidenen de gelegenheid daartoe kregen. De gelegenheid was er voor de Joden voordat die er was voor de heidenen. Maar de nadruk van zijn uitspraak ligt op: ook de heidenen. Met andere woorden, de uitspraak:

eerst de Jood en ook de heiden is in wezen een manier om te zeggen: niet alleen de Joden. Ze waren toevallig als eerste aan de beurt. Maar ze moeten niet gezien worden als uniek of als enigen wat betreft deze zegeningen of deze oordelen. Het zijn de Jood en de heiden die vrijwel allemaal op dezelfde basis geoordeeld zullen worden, omdat God geen partijdigheid toont.

3

De betekenis van 'aanzien des persoons'

Nu, het woord *partiality* — ik denk dat de King James hier misschien de term 'respect of persons' gebruikt. Het is een vreemd Grieks woord dat daar gebruikt wordt en dat hier vertaald wordt met 'partiality'. Het is *prosopolepsia*, en dat komt van het woord *prosopon*, wat 'gezicht' betekent in het Grieks. En *prosopolepsia* betekent blijkbaar 'het opheffen van het gezicht', wat natuurlijk helemaal niet klinkt als 'partiality'. En daarom, zoals vaak het geval is, kun je de betekenis van een woord niet echt beoordelen aan de hand van de etymologie. Want woorden krijgen betekenissen die helemaal niets te maken hebben met hun etymologie. Zoals wanneer wij tegenwoordig zeggen: 'dat is cool.' Welnu, het woord *cool* heeft een etymologie die 'niet heet' betekent. Maar dat is niet wat we ermee bedoelen. Door het gebruik heeft dat woord een heel andere betekenis gekregen, die helemaal niets te maken heeft met de etymologie ervan. Zo ontwikkelen talen zich nu eenmaal. Je kunt dus niet altijd naar de etymologie en de geschiedenis van een woord kijken en zeggen: nou, dit betekent letterlijk het opheffen van het gezicht. Het betekent dat inderdaad letterlijk, maar dat is niet wat het betekent in het gebruik. Het was gaan betekenen: voortrekkerij tonen op grond van uiterlijke omstandigheden of kenmerken. Dat wil zeggen: als je de één of de ander voortrekt vanwege een uiterlijke overweging — hun ras, bijvoorbeeld, zou hier toepasselijk zijn — of omdat ze rijk zijn en niet arm, dan trek je hen voor. Zo wordt dit woord gebruikt in Jakobus, waar hij zegt:

Mijn broeders, heb het geloof in onze Heere Jezus Christus, de Heere der heerlijkheid, zonder aanzien des persoons.

JAKOBUS 2:1

Zelfde woord:

heb het geloof van onze Heer Jezus Christus niet met aanzien des persoons. En dan vervolgt hij door te zeggen:

Want als in uw samenkomst een man zou binnenkomen met een gouden ring aan zijn vinger, in sierlijke kleding, en er kwam ook een arme man in haveloze kleding, en u zou hoog opzien tegen hem die de sierlijke kleding draagt, en tegen hem zeggen: Gaat u hier zitten op een mooie plaats, en u zou tegen de arme zeggen: Gaat u daar maar staan, of: Ga hier zitten bij mijn voetbank,

JAKOBUS 2:2-3

Zelfde woord, respect of persons. In dat geval behandel je mensen verschillend en trek je de één voor, op geen betere grond dan dat die rijk is en de ander arm — of als je het op raciale gronden deed. Racisme, of welke andere vorm van vooroordeel dan ook, maakt geen deel uit van de manier waarop God dingen beoordeelt. Hij kijkt niet naar mensen op grond van hun natuurlijke of uiterlijke omstandigheden. Dat is wat er eigenlijk bedoeld wordt met:

Want er is geen aanzien des persoons bij God.

ROMEINEN 2:11

geen aanzien van het gezicht van een mens.

4

Vers 12 en de tussenzin van vers 13-15

Vers 12:

Want zij die zonder wet gezondigd hebben, zullen ook zonder wet verloren gaan, en zij die onder de wet gezondigd hebben, zullen door de wet geoordeeld worden.

ROMEINEN 2:12

En dan zijn de verzen 13 tot en met 15 een lange tussenzin. Nu, de interpunctie staat niet in het Grieks, dus ik weet niet of alle vertalers dat op dezelfde manier interpungeren, maar dat zouden ze moeten doen. Er is een tussenzin, een openingshaakje aan het begin van vers 13 en een sluithaakje aan het einde van vers 15, wat betekent dat de zin net zo vloeiend zou lopen als je al het materiaal tussen haakjes zou weglaten. Het materiaal tussen haakjes geeft wat extra informatie terzijde, maar je hebt het niet nodig voor de hoofdgedachte van de zin. En als we Paulus' uitspraak zouden lezen door van vers 12 direct naar vers 16 te springen, en de tussenzin weg te laten, dan zien we hoe hij zijn zin afmaakt. Als we vers 12 lezen, en dan zegt vers 16:

want wie zonder wet gezondigd heeft, zal ook zonder wet verloren gaan, en wie onder de wet gezondigd heeft, zal door de wet geoordeeld worden, op de dag dat God de verborgen dingen van de mensen oordeelt door Jezus Christus, naar mijn evangelie. Dat is dus zijn volledige zin. Maar de verzen 13 tot en met 15 zijn extra informatie terzijde, die op de een of andere manier gerelateerd is, maar niet noodzakelijk voor de hoofdlijn van de zin.

We zullen het over die tussenzin hebben, maar laat ik eerst iets zeggen over de delen die we al gelezen hebben. Hij zegt dat zij die zonder de wet zijn — wat over het algemeen de heidenen zouden zijn — zonder de wet verloren zullen gaan, en dat zij die onder de wet zijn — dat wil zeggen, de Joden — door de wet geoordeeld zullen worden. Dat zou kunnen klinken alsof Paulus wil benadrukken dat er verschillende maatstaven zijn waarnaar verschillende mensen geoordeeld worden. Maar hij heeft net gezegd dat ze allemaal naar dezelfde maatstaf geoordeeld zullen worden. Want hij maakt een onderscheid tussen degenen die zonder de wet zijn en degenen die onder de wet zijn, maar ik denk niet dat Paulus probeert een onderscheid te maken tussen deze twee. Ik denk dat het één natuurlijk voortvloeit uit het ander.

5

Zonder wet zondigen: het voorbeeld van Kapernaüm

Het idee is dat iedereen weet — dat wil zeggen, iedere Jood, en iedereen die iets van God weet, weet dat zij die zondigen, de heidenen, verloren zullen gaan.

Want het loon van de zonde is de dood, maar de genadegave van God is eeuwig leven, door Jezus Christus, onze Heere.

ROMEINEN 6:23

Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.

JOHANNES 3:16

We hebben het dus over het lot van hen die zondigen. En heidenen die zondigen, doen dat toevallig zonder kennis van de wet. Dus natuurlijk gaan ze verloren. Dit is geen nieuw stukje informatie. Dit is opnieuw een van de dingen die Paulus als vanzelfsprekend beschouwt. Het is het tweede deel dat erbij komt. Het staat er niet mee in tegenstelling. Het voegt eraan toe. We weten allemaal dat mensen die de wet niet hebben, verloren zullen gaan vanwege hun zonden. Maar wat jullie misschien niet beseft hadden, is dat jullie Joden verloren kunnen gaan vanwege jullie zonden, ondanks het feit dat jullie de wet hebben. Zij die de wet hebben en zondigen, zijn ook schuldig. Sterker nog, zij zullen door de wet geoordeeld worden. Er is in zekere zin een klein verschil in de maatstaf, omdat zij meer weten. En wie meer weet, is meer verantwoordelijk. Zij hebben een wet.

Het is zoals toen Jezus zei:

En u, Kapernaüm, die tot de hemel toe verhoogd bent, u zult tot de hel toe neergestoten worden. Want als in Sodom de krachten waren gebeurd die in u hebben plaatsgevonden, dan zou het tot op de huidige dag gebleven zijn. Maar Ik zeg u dat het voor het land van Sodom verdraaglijker zal zijn op de dag van het oordeel dan voor u.

MATTHEÛS 11:23-24

Waarom? Kapernaüm had geprofiteerd van de bediening van Jezus. Hij had daar wonderen gedaan. Hij had daar gepreekt. Jezus zei zelfs:

als de wonderen die in Kapernaüm gebeurd zijn, in Sodom en Gomorra gebeurd waren, dan hadden ze zich bekeerd. Maar Sodom en Gomorra kregen dat voordeel niet. Zij kregen niet de kans om de wonderen van Jezus te zien. Zij kregen niet de kans om Zijn prediking te horen. Zij waren zondaars en zij stierven in hun onwetendheid. Maar hun oordeel is eigenlijk draaglijker dan dat van iemand zoals Kapernaüm, waar de mensen ook in zonde stierven, maar die veel meer gelegenheid hadden gekregen om goed te doen. Gelegenheid brengt dus verantwoordelijkheid met zich mee.

De Joden zouden dus kunnen denken: wij hebben het beter dan de heidenen, want die zondaars gaan daarbuiten verloren zonder de wet. Paulus zegt: ja, wie zonder de wet zondigt, gaat ook zonder de wet verloren, dat is niet omstreden. Maar wat je moet begrijpen is dit: jij die met de wet zondigt, dat wil zeggen jij als Jood, jij die de wet hebt, komt er hier niet zomaar vanaf. Jij zult naar die wet geoordeeld worden. En je kunt maar beter zorgen dat je naar die wet leeft, anders zal het je niet goed vergaan.

6

Hoorders versus doeners van de wet

Nu, in de tussenzin verduidelijkt en bespreekt hij wat meer wat hij hun probeert duidelijk te maken. Vers 13:

Niet de hoorders van de wet zijn immers rechtvaardig voor God, maar de daders van de wet zullen gerechtvaardigd worden.

ROMEINEN 2:13

Nu lijkt het vreemd dat hij zegt dat de doeners van de wet gerechtvaardigd zullen worden. Want later, in hoofdstuk 3, gaat hij zeggen:

Daarom zal uit werken van de wet geen vlees voor Hem gerechtvaardigd worden. Door de wet is immers kennis van zonde.

ROMEINEN 3:20

Daar komen we later nog op terug. Het belangrijkste dat ik hier wil aanwijzen, is dat hij de Joden aanduidt als hoorders van de wet. Natuurlijk gaan zij elke sabbat naar de synagoge. Zij horen de wet. Zij denken dat dát is wat hen goed maakt bij God, omdat zij de wet bezitten en horen. Maar hij zegt dat het niet degenen zijn die de wet horen die gerechtvaardigd worden. Het gaat er niet om dat je iets hoort, of iets hebt, of ergens vertrouwd mee bent, of iets weet. Het gaat om wat je ermee doet. Wie doet wat de wet zegt, zal het goed gaan. Wie de wet hoort en er niet naar handelt, zal het niet goed gaan. De Joden hadden het voordeel dat zij de wet hoorden, maar dat is geen voordeel als je er ook niet naar handelt. Sterker nog, het maakt het je juist meer verantwoordelijk voor je zonden, omdat je niet gehoorzaamd hebt aan wat je wist te moeten doen. Hij pleit hier niet voor een leer van rechtvaardiging door werken van de wet. Wat hij zegt, is dat als je wilt dat de wet je rechtvaardigt, of als jij als Jood gerechtvaardigd wilt worden op de voorwaarden van de wet, je de wet zult moeten houden. Hij zegt niet dat iemand het werkelijk goed genoeg doet om de wet te houden, zodat hij uiteindelijk door de wet alleen gerechtvaardigd zou kunnen worden. Hij betoogt niet dat dat werkelijk mogelijk is, maar hypothetisch gesproken: als je naar de wet kijkt als je redder, zul je de wet moeten houden, niet alleen kennen. Want dan zou je gerechtvaardigd worden. Als je geen enkele wet had overtreden, zou je natuurlijk vrijgesproken worden. 'Gerechtvaardigd worden' is een juridische term. Maar als je als wetsovertreder voor de rechter komt, kun je niet als verdediging aanvoeren dat je de wet al van jongs af aan kende. De rechter zou moeten zeggen: de wet kennen is geen excuus. Wij zeggen gewoonlijk: onwetendheid van de wet is geen excuus. Maar de

Jood dacht juist dat het kennen van de wet zijn excuus was. En als hij de wet overtreedt, is dat juist het tegenovergestelde van een excuus. Paulus werkt dus het tweede deel van vers 12 verder uit, waar hij zei dat wie in de wet gezondigd heeft, door de wet geoordeeld zal worden. Tussen haakjes: het feit dat je de wet kent, is geen vrijstelling van oordeel. Je zult door de wet geoordeeld worden, omdat er van je verwacht wordt dat je haar doet. En alleen als je haar gedaan hebt, zul je gerechtvaardigd worden. En eerlijk gezegd heeft niemand dat gedaan. Niemand heeft werkelijk zijn hele leven voldaan aan de rechtvaardige maatstaven van de wet. Sommigen doen dat misschien nu wel, zoals Paulus in de volgende zin zal aangeven, maar ook zij deden dat niet hun hele leven. Niemand heeft zijn hele leven zonder zonde geleefd. Maar er zijn mensen die er nu op gericht zijn om rechtvaardig te leven, en sommigen van hen zijn heidenen.

7

Heidenen die van nature de wet doen

Hij zegt in vers 14:

Want wanneer heidenen, die de wet niet hebben, van nature doen wat de wet zegt, zijn zij, hoewel zij de wet niet hebben, zichzelf tot wet.

ROMEINEN 2:14

dat wil zeggen, zij zijn geen Joden. De Joden hadden van nature de wet. Zij werden geboren met de wet. Daarom werden zij besneden. Het waren kleine baby's toen dat gebeurde. Zij werden van nature onder de wet geboren. Zij hadden de wet. De heidenen hadden de wet niet van nature. Maar wanneer zulke heidenen dat toch doen, zegt vers 14:

wat de wet inhoudt, dat doen ze, hoewel ze de wet niet hebben, ze zijn zichzelf tot een wet, en daarmee, dat wil zeggen in hun gehoorzaamheid aan de wet, laten zij zien:

dat het werk van de wet in hun hart geschreven staat, hun geweten getuigt daar ook van, en hun gedachten beschuldigen of verontschuldigen elkaar onderling. Wat Paulus hier heeft laten zien, is dat er Joden zijn die het waarschijnlijk niet goed zullen doen op

de oordeelsdag, omdat ze wel de wet kennen, maar de wet niet doen. En het zijn alleen zij die de wet doen die gerechtvaardigd zullen worden. Aan de andere kant zijn er heidenen die de wet wel degelijk houden, en zij zullen natuurlijk in een betere positie zijn, omdat ze de wet houden.

Veel mensen menen dat Paulus niet zegt dat heidenen de wet houden op een manier die God behaagt, maar dat ze gewoon een basaal geweten hebben van essentiële moraal — dat alle heidenen een geweten hebben dat hun zegt dat moord verkeerd is, dat overspel verkeerd is, dat stelen verkeerd is. Dat betekent niet dat ze van nature een zondeloos leven leiden of zoiets. Het betekent alleen dat je, zelfs onder hen die nooit het voordeel van de Joodse wet hebben gehad, een besef van moraal aantreft dat niet in strijd is met de wet. Sterker nog, het overlapt in essentie voor een groot deel met de moraal die de wet voorschrijft.

Dus geloven sommige mensen — sterker nog, bijna iedereen gelooft dit — dat Paulus wijst op heidenen daarbuiten, de heidenvolken, van wie zelfs de filosofen sommige morele kwesties op vergelijkbare wijze begrijpen als de wet. En je zult merken dat sommige heidenen niet zo slecht zijn als ze zouden kunnen zijn. Sommige heidenen leiden zelfs een fatsoenlijk leven, een leven dat niet zwaar veroordeeld zou worden, zelfs als de wet erop toegepast zou worden, omdat ze, gewoon vanuit hun geweten, dingen doen die de wet zou vereisen. Ze houden de wet.

8

De wet in het hart: Ron Smith en Hawaiï

Ik gaf ooit onderwijs over Romeinen aan de School of Biblical Studies op Big Island, Hawaiï. Dat was de eerste keer dat ik daar Romeinen doceerde. Ik had Romeinen al eerder onderwezen, maar tot dat moment — dit was 1982 of '83, ergens in die tijd — had ik Romeinen altijd onderwezen zoals de commentatoren het deden, en zoals de predikers het deden. En ik had deze passage altijd horen aanhalen om te bewijzen dat alle heidenen een besef van goed en kwaad hebben dat God in hen heeft gelegd, een wet die in hun hart geschreven staat, een geweten. Ik had nog nooit een leraar iets anders horen zeggen. Voor zover ik wist, was dit wat Paulus zei en wat iedereen wist dat Paulus zei. En ik zal dit zeggen: ik geloof inderdaad dat het waar is dat alle

heideneen een geweten hebben. Maar nogmaals, dat is de verkeerde vraag. De vraag is niet: geloof ik dat alle heidenen een geweten hebben? De vraag is: is dat wat Paulus zegt, of maakt hij een ander punt?

Ik gaf dit onderwijs aan de School of Biblical Studies, en de leider van de school, Ron Smith, die toevallig bij de les aanwezig was, sprak me achteraf op de parkeerplaats aan. Hij was ergens naartoe onderweg, hij had haast, en we hadden geen tijd om te praten — we zeiden alleen maar gedag en tot ziens. En hij riep dwars over de parkeerplaats: 'Als we de kans krijgen, wil ik het met je hebben over jouw leer dat alle heidenen een geweten hebben over goed en kwaad.' Hij doelde op de opmerkingen die ik in de les had gemaakt over Romeinen 2. Ik weet nog dat ik dacht: mijn leer? Dit is toch ieders leer? Is er nog een andere manier om het te zien? Heeft iemand dit ooit in twijfel getrokken? En hij zei: waar in de Bijbel staat er ergens anders dat niet-christenen de wet in hun hart geschreven hebben? Meer hoefde hij niet te zeggen. Het is er nooit van gekomen dat we het gesprek hadden dat hij had gehoopt te voeren. We hadden geen tijd. Maar dat was al genoeg. Het zette me aan het denken. Ik ben altijd bereid kritiek te leveren op wat ik geloof, als iemand me daar een goede reden voor geeft. Ik begon erover na te denken, en ik kwam tot de conclusie dat hij gelijk had. Dit gaat niet over niet-christelijke heidenen. Dit gaat over christelijke heidenen.

Bedenk wat Paulus probeert te doen: de eenheid vergroten tussen de Joodse en de heidense christenen in de gemeente. En de Joodse christenen hadden moeite met de heidense christenen, niet omdat de heidenen zich slecht gedroegen — want heidense christenen gedragen zich niet slecht. Zij hebben de wet in hun hart geschreven, zoals het nieuwe verbond zegt. Dat zijn de voorwaarden van het nieuwe verbond. Jeremia 31:

Voorzeker, dit is het verbond dat Ik na die dagen met het huis van Israël sluiten zal, spreekt de HEERE: Ik zal Mijn wet in hun binnenste geven en zal die in hun hart schrijven. Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn.

JEREMIA 31:33

Dit wordt herhaald in 2 Korinthe 3. Ook Hebreeën 8 en 10 haalt dat vers zeker aan. En het wordt heel duidelijk gemaakt: wij die christenen zijn en in het nieuwe verbond zijn — God heeft Zijn wet op onze harten geschreven.

En Ron Smith had me gevraagd: waar in de Bijbel staat dat niet-christenen de wet in hun hart geschreven hebben? En ik moest toegeven — al niet tegen hem, want hij was er niet bij toen ik erover nadacht — dat hij gelijk had. Nergens in de Bijbel staat dat niet-christenen de wet in hun hart geschreven hebben, tenzij het deze passage is. Maar Paulus zegt niet dat hij het over niet-christenen heeft. Waar hij het over heeft, is de verdeeldheid tussen de Joodse christenen en de heidense christenen. En de klacht die de Joodse christenen hadden tegen de heidense christenen kwam grotendeels doordat de heidenen niet besneden waren zoals zij. Ze waren gewoonweg niet Joods. Ze behoorden niet tot het uitverkoren volk. Ze waren niet het volk met een geschiedenis met God die ver terugging in de tijd. Het waren mensen die waren opgegroeid als onbesnedenen en dat ook gebleven waren, wat in de ogen van een Jood cultureel gezien een weerzinwekkende toestand was.

9

Eenheid tussen Joodse en heidense christenen

Nu waren deze Joden christen geworden, en ze wisten leerstellig dat deze mensen hun broeders zijn. Maar dat verandert niets. Stel dat iemand een echte racist is — laten we zeggen dat hij opgroeide in het zuiden en een blanke is die zwarte mensen haat — en hij wordt christen, dan weet hij dat hij zwarte mensen niet mag haten. Hij weet dat hij liefdevol tegenover hen hoort te zijn. En hij gedraagt zich misschien zelfs liefdevol. Maar diep in zijn hart, omdat hij bevooroordeeld is, en omdat christen worden je niet meteen heilig maakt in al je opvattingen en houdingen, heeft hij nog steeds die gevoelens, omdat ze van jongs af aan zijn ingeprent. Het zijn verkeerde gevoelens. En hij weet misschien zelfs dat het verkeerde gevoelens zijn, maar hij heeft ze nog steeds. Hij zou ze in zijn eigen gedachten zelfs kunnen goedpraten.

En zo voelden de Joden zich hun hele leven tegenover de heidenen. Hun was verteld dat die onbesneden mensen walgelijk zijn, omdat ze onbesneden zijn en omdat ze de wet niet hebben zoals wij die hebben. Ze horen niet bij onze gemeenschap, Israël. Zij zijn de heidenen. Toen deze heidenen nu christen werden, moesten de Joden

leerstellig erkennen: ja, goed, zij zijn onze broeders in Christus. Maar toch, ik denk dat er een enorme neiging was om de heidenen te veroordelen omdat ze niet koosjer aten, omdat ze de Joodse heilige dagen niet in acht namen. En de Joodse christenen wilden, denk ik, die dingen zelf nog steeds doen.

Dus Paulus zegt eigenlijk: oké, jullie denken dat de Joden als groep beter zijn en de heidenen als groep slechter, maar wacht eens, sommigen van jullie Joden houden zich niet zo goed aan de wet als sommige heidenen dat doen. Welke heidenen? De christelijke, bijvoorbeeld. Zij zijn net zo onbesneden als alle andere heidenen. Dit zijn mensen van precies die groep waarvan jullie denken dat het een mindere groep is, en toch, omdat de wet in hun hart geschreven staat, leven zij in werkelijkheid beter volgens de wet dan een niet-christelijke Jood dat doet. Ik denk dat Paulus hier wil aantonen dat er heidenen zijn die consequent leven volgens de wetten van God die in hun hart geschreven staan, en dat kan alleen maar op de christenen slaan. En het zou passend zijn dat hij hen noemt, omdat hij het erover heeft dat God gedrag zal beoordelen, en geen ras. En een heiden-christen gedraagt zich correct, maar wat de Jood betreft is hij niet van het juiste ras. Maar Paulus zegt: er zijn heidenen in jouw buurt, in jouw gemeente, die van nature, door een innerlijke aandrift, de dingen doen die in de wet staan geschreven. Ze hebben een geweten. Ze keuren bepaalde dingen goed of af die goed en kwaad zijn, en ze doen dat op de juiste manier, omdat de wet in hun hart geschreven staat. Hun geweten verontschuldigt of beschuldigt hen, volgens rechtvaardige maatstaven. Wanneer ze verkeerd doen, beschuldigt hun geweten hen van kwaad. Wanneer ze goed doen, spreekt hun geweten hen vrij. Dat is wat een geweten doet: het onderscheidt tussen goed en kwaad. En zij hebben dat, omdat de wet in hun hart geschreven staat, ook al zijn ze geen Joden.

Dus naar mijn mening zegt Paulus hier niet per se iets over de heidenen. Nu moet ik toegeven dat mijn vriend Ron Smith, die die vraag opwierp, een calvinist is, en waarschijnlijk voelde hij als calvinist dat het het calvinisme in gevaar brengt om te suggereren dat heidenen die niet behouden zijn, van binnen toch enigszins rechtvaardig zouden kunnen zijn, omdat ze volgens de calvinistische leer totaal verdorven zouden zijn. Je kunt volgens het calvinisme niet hebben dat zij de wet van God in hun hart geschreven hebben terwijl ze niet wedergeboren zijn. Dat is misschien waar zijn gevoeligheid vandaan kwam, maar de meeste calvinistische commentatoren beweren toch dat dit over niet-christenen gaat — nogal in tegenspraak met hun eigen leer. Het is waarschijnlijk dat Ron Smith gewoon consequenter handelde vanuit zijn

eigen leerstellingen door die vraag te stellen. Of misschien is hij gewoon een goede Bijbelgeleerde, want ik ben geen calvinist en ik zie het nu ook op zijn manier. En ik denk dat er reden is om te betwijfelen dat Paulus hier iets zei over de heidenen.

10

Het geweten: begrip van goed en kwaad

Nu ik dit vers zojuist heb ontmanteld als bewijstekst voor een algemeen geweten van de mensheid, moet ik wel verduidelijken dat ik nog steeds geloof dat de mensheid een geweten heeft. We hebben dit vers niet nodig om ons dat te vertellen. Het kan waar zijn, of Paulus het hier nu over iets anders heeft of niet. Ik geloof wel dat het waarneembaar is dat mensen verschillen van andere dieren en planten, en dat mensen wel degelijk een besef van goed en kwaad hebben. Hun besef van goed en kwaad is echter vaak verkeerd geïnformeerd.

Als je dat boek leest — hoe heette het ook alweer, *Peace Child*, van Don Richardson, een zendeling naar Irian Jaya — dan vertelt hij over een stam die hij tegenkwam die inderdaad een sterk geweten had van goed en kwaad, maar ze hadden het gewoon door elkaar gehaald. Zij dachten dat verraad de grootste deugd was. En ze dachten dat nederigheid — en zelfs de Romeinen, de Romeinen vonden nederigheid een weerzinwekkende eigenschap. Met andere woorden, ze hadden een opvatting over goed en kwaad. Er zijn geen mensen die geen opvatting hebben over goed en kwaad, behalve sociopaten. Alleen een sociopaat heeft geen geweten, maar dat is geen natuurlijke toestand. Elke samenleving weet dat er dingen goed en kwaad zijn, maar zonder het Woord van God om hun geweten te informeren, denken ze soms dat iets als nederigheid een slechte zaak is en trots een goede zaak, of dat verraad een goede zaak is. En toen ze het evangelie hoorden, dachten ze dat Judas de held van het verhaal was en Jezus de sukkel. Zo dacht die stam in Irian Jaya, omdat hun geweten helemaal op zijn kop stond. Maar het was toch een geweten. Iedereen die gelooft dat er goed en kwaad bestaat, heeft een geweten. En daarin kan ik meegaan. Maar ik zou niet meegaan met de bewering dat alle heidenen een geweten hebben dat behoorlijk lijkt op dat van een christen, want Paulus zegt duidelijk in hoofdstuk 12 van Romeinen dat we veranderd moeten worden door de vernieuwing van ons denken. En daar hoort zeker

ook bij dat ons waardesysteem, onze morele houding — met andere woorden, ons geweten — wordt omgevormd. Paulus betoogt niet dat heidenen een betrouwbaar geweten hebben.

Het was Jiminy Cricket die zei: laat altijd je geweten je gids zijn — wat goed advies is, als hij daarmee bedoelt dat je iets niet moet doen wanneer je geweten je ergens over lastigvalt. Maar het is niet altijd een goede gids, want je geweten kan dichtgeschroeid zijn als met een brandijzer, zodat je iets doet waarvan je niet denkt dat het verkeerd is, terwijl het dat wel is. Je geweten kan afgestompt zijn. Je kunt niet altijd gewoon op je geweten afgaan, want anders ga je uiteindelijk dingen doen die God verkeerd noemt, maar die jij prima vindt.

Het geweten is een door God gegeven gave aan de mensheid, die je nooit zonder gevaar kunt negeren. Dat wil zeggen: als het je zegt dat iets verkeerd is, is het nooit veilig om dat te negeren, zelfs als het misschien niet verkeerd is. Iemand zegt: ik denk niet dat ik vlees mag eten dat aan afgoden geofferd is. Nou, ik weet het niet — God zegt niet dat het verkeerd is, dus ik neem aan dat het niet verkeerd is. Maar als het voor jou verkeerd is, dan is het voor jou verkeerd. Dat is wat Paulus zegt: je negeert je geweten niet. Als je geweten zegt dat het verkeerd is, dan is het voor jou verkeerd. Je kunt het nooit zonder gevaar negeren, maar je kunt het ook niet volledig vertrouwen, want je geweten kan je vertellen dat iets oké is, terwijl dat eigenlijk niet zo is.

Maar het punt is: mensen hebben wel degelijk een geweten, en in veel opzichten hebben de meeste samenlevingen een geweten dat op sommige punten overeenkomt met Gods ideeën over goed en kwaad. Moord bijvoorbeeld wordt in bijna alle samenlevingen algemeen als iets slechts gezien. Overspel wordt altijd als iets slechts gezien, in elk geval door de bedrogen echtgenoot. Sommige samenlevingen staan overspel toe, maar de echtgenoot vindt het nooit goed wanneer hij bedrogen wordt. Mensen zijn vaak inconsequent in hun geweten, zoals de Joden tot wie Paulus zich richt: het is verkeerd voor heidenen om deze dingen te doen, maar wij mogen ze doen. Het geweten is geen betrouwbare gids, en Paulus wil niet beweren dat heidenen dit soort geweten zouden hebben. Sterker nog, hij werkt deze kwestie van het geweten van de onbesneden verder uit in de rest van dit hoofdstuk. En het is heel duidelijk dat de onbesneden man die hij voor ogen heeft een christen is. Het is de heidenchristen die hij bedoelt.

11

De Jood als leraar van blinden en onwetenden

Zo zegt hij in vers 17:

Zie, u wordt Jood genoemd. U steunt op de wet en roemt in God, en kent Zijn wil en onderscheidt wat wezenlijk is, omdat u uit de wet bent onderwezen. En u bent van uzelf overtuigd dat u een gids voor de blinden bent, een licht voor hen die in duisternis zijn, een opvoeder van onverstandigen, een leermeester van jonge kinderen, omdat u in de wet de belichaming van de kennis en van de waarheid hebt.

ROMEINEN 2:17-20

— daarmee bedoelt hij de heidenen, of andere mensen die zij als minder ontwikkeld beschouwden dan zichzelf —

Omdat je de wet hebt, ben je slimmer op het gebied van de dingen van God dan de heidenen, en daar ben je je terdege van bewust. Sterker nog, je hebt er een hele houding op nagehouden. Je bent heel neerbuigend: wij zijn leraren van kleine kinderen. Wanneer je iedereen die niet zoveel weet als jij als kinderachtig of onvolwassen beschouwt, dan laat die houding nogal wat te wensen over.

En het is waar dat de Joden de wet inderdaad beter kenden dan de heidenen — daar zat wel iets van waarheid in. Zij wisten dingen die God tot dan toe niet aan de heidenen had geopenbaard. Maar de Joden hadden daar een houding bij ontwikkeld: omdat wij het weten, en omdat God het ons gegeven heeft, is het duidelijk dat wij Gods favoriete volk zijn. En als wij Gods favoriete volk zijn, dan zal Hij ons zeker door de vingers zien waar Hij anderen niet door de vingers ziet. Wij hoeven niet zo streng over onszelf te oordelen, want wij hebben altijd nog die besnijdenis achter de hand. Zo voelden zij dat.

12

Jesaja en de smaad over Gods naam

En dus zegt Paulus daarover tegen hen — in vers 21:

U dan die een ander onderwijst, onderwijst u uzelf niet? U die predikt dat men niet stelen mag, steelt u zelf? U die zegt dat men geen overspel mag plegen, pleegt u zelf overspel? U die de afgoden verfoeit, pleegt u zelf tempelroof? U die in de wet roemt, onteert u God door de overtreding van de wet? Want de Naam van God wordt, zoals geschreven is, door uw toedoen gelasterd onder de heidenen.

ROMEINEN 2:21-24

Nu, in vers 24 zit er een citaat dat Paulus geeft uit Jesaja, Jesaja 52:5. Jesaja bedoelt daarmee eigenlijk iets anders dan Paulus, maar het werkt wel. Wat Jesaja zegt, is dat God vanwege de zonde van Israël hen in ballingschap naar Babylon moet sturen. Helaas zullen de ongelovigen, de heidenen, daaruit opmaken dat hun goden sterker waren dan de God van Israël, omdat zij dingen zo interpreteren binnen een henotheïstisch wereldbeeld. Als er oorlog is tussen twee volken, en het ene volk aanbidt de ene god en het andere volk een andere god, dan is het volk dat wint het volk met de betere god. De sterkere god zal zijn volk altijd de overwinning geven.

Als de Babyloniërs komen en Jeruzalem veroveren, zou dat worden uitgelegd alsof de goden van Babylon sterker en groter waren dan de God van Israël, dan Jahweh. Nu wist God dat Hij deze smaad juist over Zichzelf zou brengen door de Babyloniërs toe te staan om de Joden te veroveren. Maar het moest gebeuren; hun zonden vereisten het. Hij had er door Mozes en door de profeten mee gedreigd, dat zij in ballingschap zouden moeten gaan als zij Hem niet gehoorzaamden. Zij bleven maar volharden in hun ongehoorzaamheid. Dus Hij had geen andere keus dan hen in ballingschap te sturen.

Dit zou ertoe leiden dat Hij smaad over Zichzelf bracht in de ogen van de heidenen. Zij zouden immers denken dat Hij niet de kracht had om hen te verdedigen, terwijl Hij in werkelijkheid degene was die Zijn volk overgaf. Hij zou verkeerd geïnterpreteerd

worden, en daarom zouden de heidenen Hem bespotten als een zwakke god en de God van de Joden als een minderwaardige god. En zo zou God op die manier gelasterd worden onder de heidenen vanwege wat de Joden hadden gedaan, omdat zij Hem door hun wangedrag zo ver gedreven hadden dat Hij dit met hen moest doen. En dat is wat Jesaja zegt.

13

Hypocrisie en het voorbeeld van Jimmy Swaggart

Nu maakt Paulus een iets andere uitspraak, maar zijn uitspraak is ook heel toepasselijk. En dat is dat wanneer je mondeling en in het openbaar voor God opkomt, en je blijkt vervolgens de normen die je verkondigt zelf niet na te leven, dan komt jouw God er net zo slecht van af als jij. Je religie lijkt nep.

Ik denk niet dat er ooit zoveel schade is toegebracht aan het Amerikaanse evangelicalisme als toen de zonden van Jimmy Swaggart aan het licht kwamen, want hij had op zijn televisieprogramma en radioprogramma heel luidruchtig juist die zonden bij anderen aan de kaak gesteld die hij zelf beging. En toen bleek dat hij daaraan schuldig was, bracht dat smaad — niet alleen op hem en zijn naam, hoewel opmerkelijk genoeg veel mensen zijn bediening vandaag de dag nog steeds volgen — maar toch zal, in de gedachten van sommigen, de naam Jimmy Swaggart voor altijd in opspraak blijven vanwege zijn overduidelijke huichelarij daarin.

Maar erger dan dat Jimmy Swaggart zijn eigen naam besmeurde, was dat het evangelicalisme en de religie van de christenen een zware klap kregen. Ik geloof dat dat een keerpunt was in mijn leven, als er al één keerpunt was — het keerpunt waarop het christendom ophield een gerespecteerde religie te zijn in de ogen van veel Amerikanen en mensen over de hele wereld. Veel Amerikanen waren geen christenen, maar dachten toch dat het christendom een goede zaak was, en dat de meeste christenen die zij kenden waarschijnlijk goede mensen waren, en dat zij misschien christen zouden moeten zijn, maar dat gewoon niet wilden, omdat ze te veel van hun levensstijl hielden. Er zijn in Amerika veel mensen die geen christen waren, maar toch redelijk positief dachten over het christendom. Maar toen dit aan het licht kwam, geloof ik dat de algemene stemming onder het niet-christelijke publiek omsloeg, en ik

denk niet dat die zich ooit hersteld heeft. Het is alleen maar keer op keer bevestigd — met Jimmy Bakker, en met die andere man wiens naam ik niet kende voordat hij berucht werd door zijn homoseksuele daden, terwijl hij juist een uitgesproken criticus van homoseksualiteit was geweest. Het is gewoon het ene na het andere geweest.

En dus, wanneer mensen in het openbaar voor God opkomen en vervolgens in het openbaar in zonde vallen, is het helaas God die de klap krijgt — Zijn reputatie. En Paulus zegt: jullie die zo trots zijn op jezelf omdat jullie de wet van Mozes houden, jullie overtreden de wet. Jullie brengen smaad over de wet en over God. God wordt om jullie gelasterd onder de heidenen — niet vanwege iets wat Hij verkeerd heeft gedaan, maar vanwege wat Zijn volk verkeerd doet.

We weten heel goed dat de meeste mensen die zich vandaag ergeren aan het christendom, zich niet ergeren aan iets wat God in het bijzonder gedaan heeft, en al helemaal niet aan iets wat Jezus gedaan heeft, maar aan wat christenen gedaan hebben. Want wij dragen Zijn Naam — als wij Zijn Naam ijdel gebruiken door Zijn Naam te dragen en er vervolgens niet naar te leven, brengt dat smaad over het evangelie en over God. En zo was het ook met de Joden in de tijd van Paulus. Eigenlijk gedroegen de christenen zich in de tijd van Paulus behoorlijk goed; zij brachten geen smaad over Christus. Dat gebeurde meer in latere generaties. Maar de Joden, die zich al heel veel generaties lang publiekelijk hadden uitgeroepen tot Gods volk, stonden erom bekend verkeerde dingen te doen. Niet allemaal.

14

Retorische vragen: steelt u, pleegt u overspel?

Zoals toen hij zei:

beroof je tempels?

Het was beslist niet de gewone praktijk van een Jood om erop uit te gaan en tempels te beroven — zeker geen heidense tempels; ze gingen daar niet eens naar binnen. Dus waarom stelt Paulus deze retorische vraag, alsof die de Jood enigszins in verlegenheid zou kunnen brengen?

Zeker kon de gemiddelde Jood zeggen: nee, dat heb ik nooit gedaan. Welnu, waar zit dan de angel in die vraag? Waar zit de angel in die vraag?

Zelfs toen Paulus zei:

jij die zegt dat je geen overspel mag plegen, pleeg jij overspel?

konden de meeste Joden waarschijnlijk zeggen: ik niet, dat heb ik nooit gedaan, en daar hadden ze gelijk in. Overspel is niet iets wat iedereen doet.

Of wanneer hij zegt:

jij die predikt dat mensen niet mogen stelen, steel jij?

Ik weet zeker dat er veel Joden waren die dit konden lezen en zeggen: nee, eerlijk gezegd heb ik nooit veel gestolen. Het is niets wat ik in mijn leven doe.

Hoe kunnen deze vragen dan bedoeld zijn om bij de Joden precies de overtuiging teweeg te brengen die hij wil bewerken? De reden is dat hij niet probeert te bewijzen, zoals sommigen denken dat hij doet, dat elk individu schuldig is, maar dat de groep van de Joden net zo schuldig is als de groep van de heidenen. Binnen de groep van de Joden stelen sommige Joden. Misschien doen de meesten dat niet, maar sommigen wel. Sommige Joden hebben overspel gepleegd. Het kan zijn dat velen of de meesten dat niet doen, maar je zult toch Joden vinden die het wel doen. Dat is nu precies het punt. Niet alle heidenen doen het ook, maar sommigen wel. Het punt is: als het gaat om de groep Jood en de groep heiden, zul je niet ontdekken dat de ene groep niet steelt, geen overspel pleegt, geen afgodsbeelden berooft, geen tempels berooft, terwijl de andere groep dat wel doet. Je zult dat soort gedrag aan beide kanten aantreffen.

Wanneer Paulus zegt:

jij die zegt dat je niet mag stelen, steel jij?

dan betekent dat 'jij' zoveel als: wie van jullie dan ook. Het is niet de vraag aan jou, de individuele Joodse persoon die dit toevallig leest: steel jij? Ik vraag niet of jij persoonlijk het doet. Ik vraag: steelt jouw volk ooit? Stelen Joden ooit? Ja, iedereen weet dat sommige Joden dat doen.

Wat is het verhaal achter dat tempelroof dan? Waar komt dat vandaan? Nou, er was een paar jaar voordat deze brief geschreven werd, in Rome, een berucht geval dat de reputatie van de Joden in Rome flink schaadde. Er waren namelijk enkele Joodse mannen — een stuk of twee — die rondgingen en hun diensten als leraar aanboden aan proselieten. Een proseliet is een heiden die zich tot het jodendom heeft bekeerd. Dus als iemand een heiden was die Jood wilde worden, kon hij deze mannen inhuren om hem de Joodse gebruiken te leren. En deze mannen, die achteraf gewetenloos bleken te zijn, namen proselieten aan als leerlingen om hen in het jodendom te onderwijzen. Een van hun leerlingen bleek — en daarom weten we van hen af — de vrouw van een van de senatoren in Rome te zijn. Het ging dus om een vrouw wier man welbekend was.

15

Het verhaal van de tempelroof in Rome

Nu, deze twee Joodse mannen haalden haar over om een grote gift te doen aan de tempel in Jeruzalem. Naar verluidt zouden ze de giften meenemen en gaan helpen bij de tempel in Jeruzalem. Deze vrouw was een Romeinse, maar ze was een Joodse proseliet, bekeerd tot het jodendom, en dus voelde ze zich verbonden met de Joodse tempel. Ze deed een bijdrage, een grote bijdrage, aan deze mannen, en zij gingen ervandoor met het geld. Het is nooit bij de tempel terechtgekomen. En toen Paulus slechts een paar jaar later tegen de Joden zei:

beroven jullie Joden tempels?

was dit geval in Rome net zo berucht als Jimmy Swaggart destijds in Amerika was. Ze zouden zeggen: we kunnen eigenlijk niet zeggen dat we het niet doen, want dit geval is heel bekend. Deze twee Joden hebben de tempel wél beroofd; ze hebben wél geld gestolen dat voor de tempel bestemd was. En dat is waar Paulus hier op zinspeelt. Maar het is heel belangrijk om op te merken wat hij aan het doen is. Zijn argument zou helemaal geen kracht hebben als hij probeert te doen wat de meeste mensen denken dat Romeinen 1 tot en met 3 probeert te doen, namelijk iedereen persoonlijk schuldig laten voelen over zijn eigen zonde. Proberen de universele zondigheid van alle individuen te bewijzen. Daarom heb je Jezus nodig, omdat je een zondaar bent. Nou, je hebt Jezus inderdaad nodig omdat je een zondaar bent, maar het is duidelijk dat dit

argument niet zou werken om dat specifieke punt te bewijzen, omdat de meerderheid van de Joden die dit zouden lezen, zouden zeggen: nee, ik doe dat niet. Paulus, als je mij hier aan de schandpaal probeert te nagelen, dan heb je de verkeerde te pakken. Ik ben geen dief. Ik geef aan de armen. Ik verdien mijn eigen kost. Ik leef niet van andermans rijkdom. Stelen? En de meeste Joden konden dat heel eerlijk zeggen en daarin gelijk hebben. Hij zegt:

16

Groepsschuld, niet individuele schuld

U dan die een ander onderwijst, onderwijst u uzelf niet? U die predikt dat men niet stelen mag, steelt u zelf? U die zegt dat men geen overspel mag plegen, pleegt u zelf overspel? U die de afgoden verfoeit, pleegt u zelf tempelroof? U die in de wet roemt, onteert u God door de overtreding van de wet? Want de Naam van God wordt, zoals geschreven is, door uw toedoen gelasterd onder de heidenen.

ROMEINEN 2:21-24

Zij konden eerlijk nee zeggen. De meeste Joden hebben dat waarschijnlijk nooit gedaan. De meeste mensen doen het niet, hoewel heidenen dat in die tijd, in de pre-christelijke tijd in Rome, waarschijnlijk vaker deden. Maar toch, de meeste Joden vermeden overspel waarschijnlijk. Er zouden uitzonderingen zijn, maar de meesten deden het niet. En zeker, zei hij:

berooft u tempels?

99,999% van de Joden kon zeggen: nee, dat doen wij niet. Het is die kleine minderheid waarvan bekend is dat ze het wél gedaan hebben, die zijn argument sterk maakt.

Maar dat maakt het argument alleen sterk als hij probeert aan te tonen dat Jood zijn geen garantie is dat je beter bent. Sommige Joden zijn ongetwijfeld beter dan sommige heidenen. Dat is niet zijn punt. Hij heeft het hier niet over persoonlijke zonde. Hij heeft het over categorische zonde. Ben je beter omdat je een Jood bent? Nee, natuurlijk

niet, want sommige mensen die net zo Joods zijn als jij, overtreden de wet op manieren die jij misschien niet doet. Maar dat betekent dat als jij een beter mens bent dan zij, dat niet komt doordat je een Jood bent, want dat zijn zij ook. Het komt doordat jij niet doet wat zij doen. Het punt hier is dat het een klap in het gezicht is voor wie gewoon gelooft dat Jood zijn een categorie is die door en door goed is. Wacht eens even, zijn er dan geen Joden die niet door en door goed zijn? Beroven sommige Joden geen tempels, plegen ze geen overspel, stelen ze niet, en doen ze niet nog meer van dat soort dingen? Nou, we moeten toegeven dat dat waar is. Elke Jood moest toegeven dat sommige Joden dat deden. Hij zegt: bewijst dat niet mijn punt, dat het niet Jood zijn is dat je beter maakt, aangezien dit Joodse mensen waren die niet beter waren? Paulus probeert eenvoudigweg duidelijk te maken dat elke etnische zelfgenoegzaamheid die voortkomt uit iemand die zegt: ik ben een Jood, de heidenen zijn mindere wezens zonder de wet, ik ben een Jood — nou, Jood zijn is niet wat je beter maakt. Als je beter bent, komt dat doordat je je beter gedraagt. Als je je niet beter gedraagt, dan maakt het feit dat je een Jood bent helemaal geen verschil. En je kunt inderdaad aan sommige Joden denken die zich niet beter gedragen, wat mijn punt bewijst, zegt hij. Dat is wat hij zegt.

17

Besnijdenis heeft alleen nut bij de wet

Voor de Jood die etnisch trots en zelfgenoegzaam is, moet het heel pijnlijk zijn geweest toen hij zei:

de naam van God wordt onder de heidenen gelasterd door jullie toedoen. Niet jij persoonlijk, de lezer, maar jullie Joden als geheel, die iets heel nadrukkelijk verkondigen maar het niet altijd consequent naleven.

En zo zegt hij in vers 25:

Want de besnijdenis heeft wel nut als u de wet houdt, maar als u een overtreder van de wet bent, is uw besneden zijn tot onbesneden zijn geworden.

ROMEINEN 2:25

Dat lijkt ons misschien vanzelfsprekend, maar voor hun denkwijze was het dat niet. Als Joods mens overtreed ik misschien soms bepaalde wetten. Ik ben tenslotte niet volmaakt. Maar ik ben altijd besneden. Dat is een constante. En daar ligt mijn identiteit in. Mijn identiteit is dat ik behoor tot het besneden volk, en dat is het volk dat op goede voet staat met God, en ik hoor erbij. Ik kan het je laten zien als je dat wilt. Ik kan bewijzen dat ik erbij hoor, want ik ben voortdurend, altijd, vierentwintig uur per dag, zeven dagen per week, een besneden man. Wat ik ook dag in dag uit doe, dat is bijkomstig ten opzichte van die belangrijkere factor. Ik ben een besneden man.

Paulus zegt: nou, als je besneden bent, is dat geweldig, zolang je ook de hele wet houdt. Maar als je de wet overtreedt, is besneden zijn niet beter dan niet besneden zijn.

Paulus heeft dit punt eigenlijk ook elders onder woorden gebracht. In Galaten hoofdstuk 5, vers 3, zei Paulus:

En nogmaals betuig ik aan ieder mens die zich laat besnijden, dat hij verplicht is de hele wet te onderhouden.

GALATEN 5:3

Nu heeft hij het eigenlijk tegen heidenen die, als christenen, proberen proseliet te worden binnen het jodendom. En hij zegt: besef je wel waar je aan begint? Het is alsof je tegen iemand zegt die zegt: hé, ik wil gedoopt worden, maar je weet niet eens zeker of diegene bekeerd is. Ze willen gedoopt worden. Dan moet je zeggen: wacht even, besef je dat gedoopt worden betekent dat je verklaart een volgeling van Christus te zijn? Dat betekent dat je vanaf dat moment al Zijn geboden hoort te houden. Dat is wat de doop inhoudt. Wil je dat echt? En dat is wat Paulus tegen deze heidenen zegt. Besef je dat als je je laat besnijden, dat de verplichting met zich meebrengt om de hele wet te houden. Het is niet zomaar één daad van gehoorzaamheid, die besnijdenis. Het is het begin van een leven dat volledig verplicht is om alle wetten te houden. En dat is wat hij zegt tegen de Jood die verkeerd denkt over zijn besnijdenis. Ja, je bent besneden. Dat betekent dat je verplicht bent om alle wetten te houden. En als je de wetten niet houdt, is het net zo goed alsof je niet besneden was. Je besnijdenis levert je geen speciale pluspunten bij God op als je niet doet wat besnijdenis inhoudt dat je zou moeten doen.

18

De onbesnedene die de wet vervult

Hij zegt in vers 26:

Als dan een onbesnedene de rechtvaardige eisen van de wet in acht neemt, zal zijn onbesneden zijn dan niet tot besnijdenis gerekend worden? En zal hij die overeenkomstig de natuur onbesneden is, maar die de wet volbrengt, u dan niet oordelen, die mét de letter van de wet en de besnijdenis een overtreder van de wet bent? Want niet *híj* is Jood die het in het openbaar is, en niet *dát* is besnijdenis die in het openbaar in het vlees plaatsvindt, maar *híj* is Jood die het in het verborgene is, en *dát* is besnijdenis, die van het hart is, naar de geest, niet naar de letter. Zijn lof is niet uit mensen maar uit God.

ROMEINEN 2:26-29

Hij spreekt over de onbesneden man in vers 26, en dan opnieuw in vers 27, over hem die lichamelijk onbesneden is. Wie zijn deze onbesneden mannen die de wet houden? Dat zijn christelijke heidenen — onbesneden omdat ze heidenen zijn, en zij houden de wet en vervullen de rechtvaardige eisen van de wet omdat ze christenen zijn.

Sterker nog, er staan hier twee uitdrukkingen die heel duidelijk maken dat dit is wat hij bedoelt, want in vers 26 heeft hij het over de onbesnedene die de rechtvaardige eisen van de wet in acht neemt. Als je kijkt naar Romeinen 8, vers 4, zegt Paulus dat de rechtvaardige eisen van de wet — dezelfde uitdrukking — vervuld zouden worden in ons:

opdat de rechtvaardige eis van de wet vervuld zou worden in ons, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest.

ROMEINEN 8:4

Dat wil zeggen: de christenen die de Geest van God hebben. Wandelend in de Geest vervullen we de rechtvaardige eisen van de wet. Diezelfde uitdrukking. Dus in hoofdstuk 2, vers 26, zegt hij dat de onbesnedene — de heiden — de rechtvaardige eisen van de wet in acht neemt. Dat is, volgens Paulus in Romeinen 8:4, de man die wandelt naar de Geest en niet naar het vlees. Een heiden-christen.

En aan het eind van vers 26 staat er:

zal zijn onbesnedenheid dan niet als besnijdenis gerekend worden?

Dus als je wandelt in de Geest, vervul je de rechtvaardige eisen van de wet, en God zal je als besneden rekenen. Dat zei Paulus tegen de Filippenzen, die grotendeels heidenen waren, in Filippenzen 3:3, sprekend over zichzelf en over zijn heidenbekeerlingen.

Hij zegt:

Want wij zijn de besnijdenis, wij die God in de Geest dienen en in Christus Jezus roemen en niet op het vlees vertrouwen.

FILIPPENZEN 3:3

Dus de ware besnijdenis, zegt Paulus in Filippenzen 3:3, dat zijn zij die Jezus aanbidden, God aanbidden in de Geest, en zich verheugen in Christus. Zij zijn christenen. Paulus was een Joods-christen; zijn lezers waren heiden-christenen. Het maakte dus niet uit of je Jood was of heiden — als je je verheugde in Christus Jezus, was je besneden wat God betreft, met de belangrijkere besnijdenis.

En dat is wat er bij Paulus achter vers 26 van Romeinen 2 schuilgaat. De onbesnedene, de heiden die de rechtvaardige eisen van de wet in acht neemt, wandelt in de Geest, niet in het vlees — hij is een christen. Zijn onbesnedenheid zal hem niet als onbesnedenheid worden aangerekend; hij zal als besneden gerekend worden. Als besneden zijn betekent aanvaardbaar zijn voor God, dan zijn deze heidenen die onbesneden zijn eigenlijk de besnedenen, zoals hij de Filippenzen vertelt.

19

De wet vervullen is de naaste liefhebben

En in vers 27 zegt hij:

en zal hij die lichamelijk onbesneden is dan niet...

— let op dat hij hier 'lichamelijk' zegt. Dit is de eerste keer dat hij 'lichamelijk onbesneden' zegt, en dat komt doordat hij het idee heeft geïntroduceerd van iemand die onbesneden is maar als besneden gerekend wordt. Omdat hij besloten heeft dat de heiden-christen als besneden gerekend wordt, moet hij diens onbesnedenheid omschrijven als louter lichamelijk — de man die lichamelijk onbesneden is maar de wet vervult.

Hoe wordt de wet dan vervuld? Als je kijkt naar Romeinen 13, verderop in datzelfde boek, vers 8 en volgende, staat er:

Wees niemand iets schuldig dan elkaar lief te hebben; want wie de ander liefheeft, heeft de wet vervuld.

ROMEINEN 13:8

— precies de uitdrukking waar Paulus het hier over heeft.

Want dit: U zult geen overspel plegen, u zult niet doden, u zult niet stelen, u zult geen vals getuigenis geven, u zult niet begeren, en welk ander gebod er ook is, wordt in dit woord samengevat, namelijk hierin: U zult uw naaste liefhebben als uzelf. De liefde doet de naaste geen kwaad. Daarom is de liefde de vervulling van de wet.

ROMEINEN 13:9-10

En waar komt liefde vandaan? Liefde komt van de Heilige Geest; het is de vrucht van de Geest. Dat zegt Paulus ook in Romeinen, in Romeinen 5:5:

En de hoop beschaamt niet, omdat de liefde van God in onze harten uitgestort is door de Heilige Geest, Die ons gegeven is.

ROMEINEN 5:5

De wet vervullen is dus je naaste liefhebben. Dat is iets wat gebeurt omdat de Heilige Geest ons gegeven is. De man die wandelt in de Geest, niet in het vlees, vervult de rechtvaardige eisen van de wet. Dit zijn de bewoordingen die Paulus bewust gebruikt voor bepaalde onbesneden mensen in Romeinen 2:26 en 27. Hij heeft het over de heiden-christen, net zoals eerder in datzelfde hoofdstuk, in de verzen 14 en 15, waar hij spreekt over heidenen die de wet niet hebben — want heiden-christenen zijn niet onder de wet gesteld; ze zijn nooit onder de Wet van Mozes geweest. Wanneer ze doen wat in de wet staat, laten ze zien dat de wet in hun hart geschreven staat. Hij heeft hier heiden-christenen op het oog, niet zomaar heidenen.

Hij stelt de zelfingenomen, elitair denkende Jood tegenover de heiden die toevallig christen is. De zelfingenomen Jood kan al dan niet christen zijn, want sommige Joden zijn dat wel en sommige niet. Maar de Joodse christenen waren geneigd te denken dat niet-christelijke Joden nog wel oké waren omdat ze besneden waren, maar dat de heiden-christenen niet eens oké waren omdat ze niet besneden waren. En Paulus maakt heel duidelijk: nee, er zijn heel wat Joden die stelen en overspel plegen en zelfs tempels beroven, maar je hebt heidenen die daadwerkelijk de rechtvaardige eisen van de wet vervullen en van nature doen wat in de wet staat, omdat ze de wet in hun hart geschreven hebben — dit zijn de christenen in de gemeente van Rome over wie hij het heeft, en dat moeten deze Joodse christenen zich beseffen. Jullie kijken neer op je heiden-broeder omdat hij niet besneden is. Jullie zouden moeten neerkijken op je Joodse broeder, die weliswaar besneden is maar de wet overtreedt. En kijk naar je heiden-broeder — hij doet precies wat jullie zouden moeten doen. Hij leeft voor Jezus. Hij leidt een rechtvaardig leven. Hij heeft zijn naaste lief. Hij vervult de wet. Hij wandelt in de Geest. Hij vervult de rechtvaardige eisen van de wet. Dit is de ware besnijdenis.

20

Joods zijn is geen uiterlijke zaak

Hij zegt dat natuurlijk in vers 28:

Want niet h j is Jood die het in het openbaar is, en niet d t is
besnijdenis die in het openbaar in het vlees plaatsvindt,

ROMEINEN 2:28

Hij ontkent dus gewoon elke waarde van een raciale band met Juda, met het jodendom. Etnisch Joods zijn is uiterlijk Joods zijn. Hij zegt dat dat niet Joods-zijn is. Als we het woord 'Joods' gaan gebruiken voor Gods uitverkoren volk, dan is fysiek Joods zijn niet wat je daartoe maakt. Je bent alleen Gods uitverkoren volk als God je tot Jood rekent. Als je alleen uiterlijk besneden bent naar het vlees, alleen etnisch Joods, dan ben je in Gods ogen noch besneden noch Joods. Zij die besneden zijn in hun hart, die de wet in hun hart geschreven hebben, zij die zich houden aan de maatstaven die God voor Zijn volk gegeven heeft, dat zijn de ware Joden. Zij zijn innerlijke Joden. Geestelijke Joden, geestelijk Israël.

Paulus noemt de gemeente in Galaten 6:16 als volgt: het Israël van God:

En allen die overeenkomstig deze regel wandelen: vrede en
barmhartigheid zij over hen en over het Israël van God.

GALATEN 6:16

Er is een Israël naar het vlees, maar er is ook een Israël van God — het Israël dat God erkent in Galaten 6:16. In Galaten hoofdstuk 3, de verzen 26 tot en met 29, zegt hij:

21

Galaten 3 en het ware Israël van God

Want u bent allen kinderen van God door het geloof in
Christus Jezus.

GALATEN 3:26

De meeste Galaten waren heidenen. Sommigen waren waarschijnlijk Joden, maar het was een heidense gemeente.

En dat betekent dat je in Christus bent.

Want u allen die in Christus gedoopt bent, hebt zich met Christus bekleed.

GALATEN 3:27

En Hij is inderdaad het nageslacht van Abraham, volgens vers 16, eerder in het hoofdstuk. Daarom, zegt hij:

Daarbij is het niet van belang dat men Jood is of Griek; daarbij is het niet van belang dat men slaaf is of vrije; daarbij is het niet van belang dat men man is of vrouw; want allen bent u één in Christus Jezus.

GALATEN 3:28

En als u van Christus bent, dan bent u Abrahams nageslacht en overeenkomstig de belofte erfgenamen.

GALATEN 3:29

Welke erfgenamen? Welke belofte? De belofte die God aan Abraham deed. Maar is dat niet voor de Joden? Deed God aan Abraham geen beloften die voor de Joden bestemd zijn? Paulus zegt: ze zijn voor het werkelijke nageslacht van Abraham, en als je bij Christus hoort, ben jij dat nageslacht. Maar de meeste lezers zijn heidenen. Nee, geen verschil. Het maakt geen verschil. Er is geen Jood of heiden. De beloften aan Abraham geven iemand die alleen etnisch Jood is, geen enkele garantie. Hij is geen Jood die het alleen uiterlijk is. Later, in Romeinen hoofdstuk 9, vers 6, gaat hij zeggen:

Ik zeg dit niet alsof het Woord van God vervallen is, want niet allen die uit Israël voortgekomen zijn, zijn Israël.

ROMEINEN 9:6

Zij die van Israël zijn, dat zou het Joodse volk zijn dat afstamt van Israël, Jakob. Niet al die mensen zijn werkelijk Israël.

Paulus gebruikt dus allerlei termen die de Joden op zichzelf toepasten: Israël, de besnedenen, de Jood, het nageslacht van Abraham, zonen van God. Dit zijn allemaal termen waarvan de Joden dachten dat ze hun exclusieve eigendom waren. En op elke plaats waar hij ze noemt, zegt hij: nee, dit zijn de christenen. Een Jood kan een christen zijn. Een Jood kan tot het nageslacht van Abraham behoren, kan deel uitmaken van het Israël van God, kan een ware Jood zijn en werkelijk besneden, kan echt Israël zijn. Maar Joods geboren zijn is daar geen garantie voor, en als heiden geboren zijn is geen garantie dat je daarvan uitgesloten bent, want de categorieën zijn niet langer raciaal. De categorieën zijn geestelijk. Het gaat om hen die besneden zijn in het hart, in de Geest, zegt hij in vers 29 van Romeinen 2, niet naar de letter.

22

Jood betekent lof, niet uiterlijk vertoon

De laatste regel van vers 29, over de ware Jood als degene die het innerlijk betreft, luidt:

maar hij is Jood die het in het verborgene is, en dát is
besnijdenis, die van het hart is, naar de geest, niet naar de letter.
Zijn lof is niet uit mensen maar uit God.

ROMEINEN 2:29

En dit is eigenlijk een woordspeling, want hij heeft net beschreven wat een ware Jood is — een ware Jood, in tegenstelling tot iemand die die naam niet verdient. Waarom is dat een woordspeling? Omdat het woord 'Jood' afkomstig is van de naam Juda. De reden dat Joden zo genoemd werden, is dat zij deel hadden uitgemaakt van het volk Juda, naar Babylon waren weggevoerd en weer teruggekomen waren, en Israël bestond daarna voornamelijk uit de stam Juda. En dus noemen we hen Joden, wat een verkorting is van Juda. De naam Juda betekent lof. Dus het woord 'Jood' betekent in wezen lof. Het is een verkorte vorm van Juda, wat lof betekent. Paulus zegt dus dat de ware Jood niet degene is die lof zoekt bij zijn medemensen, niet degene die zijn medejoden vleidend de hand schudt en zegt: ja, jij bent ook besneden, ik ook, we zitten goed. Dat is geen ware Jood. De ware Jood is iemand die door God geprezen wordt, niet door de mens.

Paulus maakt dit punt ook heel krachtig in 2 Korinthe hoofdstuk 10, vers 18.

Paulus zegt:

Want niet wie zichzelf aanbeveelt, die is welbeproefd, maar wie door de Heere wordt aanbevolen.

2 KORINTHE 10:18

Het maakt niet uit wie jij prijst, of hoe een ander iemand prijst, of dat je jezelf prijst. Dat zijn allemaal irrelevante dingen. Als God je prijst, dan betekent dat pas iets. Zoals Paulus zegt in Galaten 1:10:

Want ben ik nu bezig mensen te overtuigen, of God? Of probeer ik mensen te behagen? Als ik immers nog mensen behaagde, zou ik geen dienstknecht van Christus zijn.

GALATEN 1:10

Hij zei:

als ik mensen probeerde te behagen, zou ik geen dienaar van Christus zijn (Galaten 1:10). God behagen, Gods goedkeuring krijgen, Gods lof krijgen — dat is de instelling van iemand die God ook werkelijk prijst. Iemand die niet geeft om wat mensen van hem denken, maar wel om wat God denkt. Dat is de ware Jood, de ware besnidenis.

23

Slot: vooruitblik naar Romeinen 3

Op dit punt heeft Paulus, zo lijkt het, in feite elke bijzondere status uitgesloten voor iemand die alleen maar uiterlijk Jood is en alleen maar naar het vlees besneden. Dus hoofdstuk 3 begint met de vraag:

Wat heeft de Jood dan voor op anderen? Of wat is het voordeel van het besneden zijn?

ROMEINEN 3:1

Als we het hebben over de natuurlijke Jood, klinkt het bijna alsof Paulus net heeft gezegd dat er voor hen geen voordeel is. Maar hij verrast ons juist en zegt: nee, dat is er wel. Ze hebben voordelen gehad. Maar voordeel vertaalt zich niet in verdienste, want het kan zijn dat je veel voordelen krijgt, en dat het je alleen maar schuldiger maakt, omdat je verdienste ontbreekt. En dat is wat we hem zullen horen zeggen in hoofdstuk 3. Daar komen we op terug.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Romeinen 2:11
- Romeinen 2:9-10
- Jakobus 2:1
- Jakobus 2:2-3
- Romeinen 2:12
- Romeinen 6:23
- Johannes 3:16
- Mattheüs 11:23-24
- Romeinen 2:13
- Romeinen 3:20
- Romeinen 2:14
- Jeremia 31:33
- Romeinen 2:17-20
- Romeinen 2:21-24
- Romeinen 2:25
- Galaten 5:3
- Romeinen 2:26-29
- Romeinen 8:4
- Filippenzen 3:3
- Romeinen 13:8
- Romeinen 13:9-10
- Romeinen 5:5
- Romeinen 2:28
- Galaten 6:16

- Galaten 3:26
- Galaten 3:27
- Galaten 3:28
- Galaten 3:29
- Romeinen 9:6
- Romeinen 2:29
- 2 Korinthe 10:18
- Galaten 1:10
- Romeinen 3:1

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.